

קלה:

ראשית הגז פרק אחד עשר חולין

עין משפט נר מצוה

א ב מ"י פ"א מ"ב
תרומוה ה"ב כ טו"ט
ג ד מ"י פ"א ט"ז
א"ר מ"י פ"א ט"ז
טו"ט י"ד מ"י פ"א ט"ז
ט"ז
י"ב ד מ"י פ"ו מ"ג
כ"ט מ"ה ר' טו"ט
י"ד מ"י פ"ד מ"ג
כ"ט מ"ה ר' טו"ט
י"ד מ"י פ"א ט"ז
ט"ז
ט"ז

תורה אור השלם

1. ראשית דגן תירוש ויצחק ראשית גז צאנן תמן לו.
2. ראשית ערסותם חלה תרומה תרומה בתרומת גזן פן תרומה אהה במדבר ט"ו ובעקבות את קציר שדך לקצר ולקט קצירך לא תלקט: וקרא י"ט ט
3. כל הבכור אשר יולד בבקר ובצאנן חורב הקדיש ליה אלהך לא תעברו בכבוד שדך ולא תגזו בכבוד צאנך:
4. דברים ט"ז ט
5. והבאתם שמה עליהם ובחובם ואת משפחותיהם ואת תרומת דםם ותרומת ודבתיהם ויבכרם וצאנבם: דברים י"ב ו
6. וכתבתם על מחות ביתך ובשערך:
7. דברים י"ב ו
8. למען ירבו יתיכם וימי נתיכם על האדמה אשר יושבו: ואת תרומתם ואת קצירם ואת קציר השמים על הארץ: דברים י"א ט

שיטה מקובצת

א וצאנך למה לי גבי עי' ט"ז בכורות וף כ' ע"א
ב ואני שמעתי אבן לו קנה לפי שאין בריה זאם בא להפריש נסאז:
ג וכן הישן על היסן זכו וכן הי"ו דיש חרש וישן בחולין:

ורבנן לא כתוב לא וי"ו ולא ראשית. וא"ת לרבנן נמי תקשי לא לכתוב לאך ולא ראשית ואנא לפינא מדגנן דשומפות עובד כוכבים פטור מלראשית הגז דמלאמרי רבנן לעיל ראשית הפסקו משמע הא לאו ראשית הוא וילפינן מרשיה דקרא וי"ל דרבנן לדבריו דר' אלעאי קא אמרי לרבין דבעי למילף מרשיה דקרא הא ראשית הפסקו ענין: ו**אב"א** שותפות עובד כוכבים בתרומה רבנן חובי טהיבי. מתוך פ"ה אחרון משמע מדגנן לוכא למעוטי שומפות עובד כוכבים דקנדה הוא למלך גזן של עובד כוכבים גמרי גזן של שומפות אלג גזן אין סנדה למלך שכלל בהמה ובהמה יש לעובד כוכבים חלק בה ולא קרינא כחלה מנייהו לאך וימיה ד"כ"י מה אינטרין לרבנן קרא דלאך הא מדגנן דשניין ולא של עובד כוכבים וילפינן גזו דשל עובד כוכבים פטור וכיון דשל עובד כוכבים פטור של שומפות נמי פטור דכרשיית שאין סנדה למלך (זו) ז"ל דלאו סנדה הוא ככל דאפילו ידעינן דלן של עובד כוכבים פטור מ"מ לא ידעינן דשל שומפות פטור בשומפות עובד כוכבים והשם מדגנן ילפינן גזו דשל עובד כוכבים פטור ואפילו ידעינן דלן של שומפות עובד כוכבים קמא נקוטנרם דגנן דלאך ולא דיגון עובד כוכבים ז"ל היא סנדה דלא לא מיתמא הכי לרבנן מנא לכו שומפות עובד כוכבים פטור בראשית הגז אימא לאך למעוטי של עובד כוכבים אלג שומפות עובד כוכבים מיי: **אמר** רבא ומודה רבי אלעאי בתרומה. נראה דסנר לישנא כנדה דאין סנדה למעט של עובד כוכבים טפי משל ישראל דלשנא קמא דלית לן למעוטי מחד קרא אלג שומפות עובד כוכבים ולא שומפות ישראל לא היה צריך בכל הנהו דמיימי קרא לרבות שומפות ישראל:

ורבנן לא נכתוב רחמנא לא וי"ו ולא ראשית. וא"ת לרבנן נמי תקשי לא לכתוב לאך ולא ראשית ואנא לפינא מדגנן דשומפות עובד כוכבים פטור מלראשית הגז דמלאמרי רבנן לעיל ראשית הפסקו משמע הא לאו ראשית הוא וילפינן מרשיה דקרא וי"ל דרבנן לדבריו דר' אלעאי קא אמרי לרבין דבעי למילף מרשיה דקרא הא ראשית הפסקו ענין: ו**אב"א** שותפות עובד כוכבים בתרומה רבנן חובי טהיבי. מתוך פ"ה אחרון משמע מדגנן לוכא למעוטי שומפות עובד כוכבים דקנדה הוא למלך גזן של עובד כוכבים גמרי גזן של שומפות אלג גזן אין סנדה למלך שכלל בהמה ובהמה יש לעובד כוכבים חלק בה ולא קרינא כחלה מנייהו לאך וימיה ד"כ"י מה אינטרין לרבנן קרא דלאך הא מדגנן דשניין ולא של עובד כוכבים וילפינן גזו דשל עובד כוכבים פטור וכיון דשל עובד כוכבים פטור של שומפות נמי פטור דכרשיית שאין סנדה למלך (זו) ז"ל דלאו סנדה הוא ככל דאפילו ידעינן דלן של עובד כוכבים פטור מ"מ לא ידעינן דשל שומפות פטור בשומפות עובד כוכבים והשם מדגנן ילפינן גזו דשל עובד כוכבים פטור ואפילו ידעינן דלן של שומפות עובד כוכבים קמא נקוטנרם דגנן דלאך ולא דיגון עובד כוכבים ז"ל היא סנדה דלא לא מיתמא הכי לרבנן מנא לכו שומפות עובד כוכבים פטור בראשית הגז אימא לאך למעוטי של עובד כוכבים אלג שומפות עובד כוכבים מיי: **אמר** רבא ומודה רבי אלעאי בתרומה. נראה דסנר לישנא כנדה דאין סנדה למעט של עובד כוכבים טפי משל ישראל דלשנא קמא דלית לן למעוטי מחד קרא אלג שומפות עובד כוכבים ולא שומפות ישראל לא היה צריך בכל הנהו דמיימי קרא לרבות שומפות ישראל:

ידך אין דשומפות לא כתב רחמנא בפרסום וצאנבם אלג בקרך וצאנך למה לי למעוטי שומפות עובד כוכבים מוזהו אף על גב דכתיב ביתך דידך אין שומפות לא כתב רחמנא למען ירבו ימיכם וימי בניכם ואלא ביתך למאי אתא לכדרבה ר' דאמר רבה דרך

כוכבים בא"י להפקיע חלקו מיד מעשר. ואזי שמעתי שאין לו חקנה שלם (פי"א) שאם נזא להפריש ממא' מפריש מן הפטור על החיוב. ולי נראה שיש לו חקנה בשני לדין אם יש לו טבל ממקום אחר מפריש על זה לפי חלויו חייב אלג חלויו ואם אין לו טבל אחר מפריש מנייה וזיה לפי כולו כגון אם יש לו עשרים מפריש שנים מןן שאם אין מפריש אלג אחד לא נפטר לפי שזה שהפריש יש חלויו שאין שם מעשר חל עליו לפי שהוא פטור ועומד אלג כשפריש שנים הרי השם חל על האחד ופטור את העשרה המחוייבין והא ליכא למימר דילמא שניהם המופרשין חלקו של עובד כוכבים גדלו ואין שם מעשר חל עליהם דמיא נגמרה דראש השנה (דף י"ג:) גבי חדש וישן המעורבין דק"ל (תרומוה פ"א מ"ה) אין תורמין מזה על זה וקמתי לומר את גרמי לחובי וממא' תורם מן החדש שבו על החדש שבו וכן הישן שבו (א) וזי היכי דפריש חדש וישן בחולין איכא נמי חדש וישן במעשר הכא נמי ממא' תורם מן החיוב שבו על החיוב שבו וכן הישן שבו על הפטור שבו ואפילו למאן דפליגי עליה דההוא הכא מודי דהתם הוא דאיכא למימר אין בילה לא נבללו יפה ושמה אין חדש במעשר לפי חשבון הוטור בחולין ואין ישן במעשר לפי חשבון הוטור בחולין אלג הכא יש בילה דהא בכל חטא וזמתי יש לעובד כוכבים ולישראל חלק כיון דאין ברירה וזי אפריש מנייה וזיה יש במעשר מן החיוב וכן הפטור כפי החיוב (פרק ה"ה) מלמתי דעבל וחולין שומענרז אם יש לו פרגסא ממקום אחר מוילא לפי חשבון כלומר מפריש ממקום אחר לפי חשבון טבל זה המעורב ואם לאו טעל מן החולין כפי תרומת מעשר שפטנל ואזי יודע מהו. ורבי ורשב"ג הכי פליגי רבי קנר אם יש לו טבל אחר מפריש על זה לפי חלויו ואם הפריש לפי כולו דנמא' מרבה במעשרות ומעשרותיו מקולקלים וזה מתוקן ועוד נ"מ שאין מפרישים מזה על טבל אחר ור"ש (ב"ג) סבר יש ברירה וכיון שחלקו הרי חלקו של ישראל כולו חייב ואפילו הוא נזא להפריש עליו ממקום אחר מפריש לפי כולו והשם חל על מעשרותיו ומתקניט הם ואם רצה להפריש מזה על מקום אחר מותר: ואי בעיט אימא. לא מתקן למימר דדר ערביה דמרייהו אין שומפות עובד כוכבים גזן שומפות ישראל לרבי אלעאי מאלך נפקי דבעינן מיוחד לך ולא שומפות לא שנה דעובד כוכבים ולא שנה דישירן: ישראל עובד כוכבים הוא. וכל ישראל נקראין בלשון יחודי ולא מיוחד בעינין ובלבד שאוכל לקרוא בה זאן של ישראל: **אמר רבא**. אע"פ דפטור ר' אלעאי בשומפות דראשית הגז מודה הוא בכל הני דלמך לקמיה כל חד וחד דמפרש טעמא: **תרומוטיס**. משמע לשנים: **אדרבה** לין **תרומוה**. למיזנא דהא בתרומה נמי כתיב ראשית (דברים י"ח) ושומפות חייבת בה וקולא וחומרל לחומרל מקשינן (יבמות ט"ז): **למה** לי. קרא ערסותיהם לחיובא בשומפות: **כדי ערסותיהם**. במדבר יתנה להם תורה וכן נאמר להם כדי ערסותיהם של עכשיו חייב בחלה וזמתי עיסת מדבר עומר לגלגלת והעומר עשירת החשבון עולה לחמשה לוגין ופריים שנה שבעה רבתיים ועוד מדבריות שהן מ"ג צילום וחומם בילה דלמלין בעירובין כפי' כ"ז משתתפין (דף פ"ג): איפה שלם שאין סאה ששת קנין הרי איפה י"ח קנין קב ד' לוגין הרי איפה ע"ב לוגין עשירת דדה כמה הוה שבעה לוגין לשבעים לוג ולשני לוגין שהן י"ב צילום עשירת שלם צילום וחומם הרי שבעה לוגין וצילום וחומם בילה והלוג ששה צילום הרי מ"ג צילום וחומם: **ארנבס**. של שנים הוא אומר: **בקרך ולאך**. כל הבכור וגו' הרי כתיב ובכורות בקרכם ולאנבס אפילו לשנים:

מפורת הש"ס

(א) (ערוכות מ) גיעין מ"ג (מספחה תרומות פ"ג מ"י) (ב) ערוכות מ"ג (ג) ד"ה (ד) (ממתי ט"ו) (ה) (וימא י"א) ע"ש ממתי ט"ו (ו) (ממתי ט"ו):

ג'ליון הש"ס

ג"ב ואלא ביתך לביא אימא. ע"י מנחות דף מד ע"א טו"י ד"ה ט"ל (וכשרה חידושי שנת דף ק"ה ע"ב ד"ה האל):

הנהות הב"ח

(א) ר"ש ד"ה ורבנן וזי לשומפות ישראל אלג דגנן: (ב) ר"ה פסקי לדר ארסות: (ג) ר"ה טבל וחולין וזי ומן היסן שבו על היסן שבו וזי היסן דאיכא דאיכא משן יסן מחולין הדי נמי איכא חדש וכן במשפ"ל: (ד) ר"ה ד"ה ואיבעית אימא וזי שאין סנדה למלך אלג ז"ל:

מוסף רש"י

טבל וחולין מעורבים. אין לך כל חטא וזמתי שאין מיהו טבל וחולין חלקן. שחלק הער"ש פטור, ואף לאחר שחלקו התבואה הלקה מן הס"ס אין נפטר. ישראל צריך לפרש את שלו מנייה וזיה ולא ממט על טבל נחור ולא מטבל נחור עליו, מפני שחפריש מן הפטור על החיוב וכן החיוב על הפטור, אלג ר' מפשר מנייה וזי מפשר שלם ממא' מעשר מן החיוב שבו על החיוב שבו וכן הפטור שבו על הפטור שבו (ג' ע"א) של ישראל חייב. לאחר שחלקו הרי ישראל טבל נחור ומפשר ממט על אחר ומאחר עליו, דיש ברירה, ושל עובד כוכבים פטור. לגמרי, ולמין אין ברירה ואפילו חלקו בספיאן הן עומדין ויטו: